

prosite odpuščanja taščo
to staro ženó ki steguje roké
da bi se ogrela ob domačem ognjišču

Do tal se sklonite
vi bedasti žrebci ki rezgetate
ob tem spoštovanja vrednem imenu
in porecite s človeškim glasom
»Mati pridite bliže«

Prevodi Lojzeta Krakarja

MALINOV GRM

(Nekaj strani iz romana)

Matej Bor

Bil je lep dan, vendar v lepoti tistega dne je bilo nekaj posebnega. V njem je bila smrt, kajti Blaž Oblak, knjigovodja tvrdke lesnih izdelkov »29. november«, je umiral. Umirati je vedno nekaj takega, česar se ljudje na eni strani boje, na drugi pa nekje globoko v sebi sramujejo; zakaj smrt ni le neskončno nerazumljiva stvar, pred katero strmiš, ne da bi vedel, kaj naj si misliš o nji, v smrti je tudi nekaj nespodobnega in nečloveškega, da se človek ne more sprijazniti z njenimi manirami. Ne le, da nas obravnava kot nepomembna bitja, ki ne zaslužijo pozornosti, marveč se nam pri svojem početju celo posmehuje, saj pusti tudi nam tako malo manir, da nismo zmožni tega, kar se v nas dogaja, skriti. Tudi Blaž Oblak tega ni znal. Vsaj na videz ne. Ne samo, da je njegov obraz navzven izdajal, kaj se dogaja v njem, tudi vse njegove telo se ni znalo obnašati primerno spričo tako velikega in pomembnega obiska. Da pa bi bila vsa stvar še slabša, si je Blaž Oblak privoščil nekaj, česar si prav zares ne bi bil smel. Njegov glas je bil tako čudno nerazumljiv, da ljudje niso niti slutili, kaj jim hoče povedati. Vse, kar so razumeli, je bilo: »Ne imejte me za oblak. Jaz nisem oblak.« To je bilo vse.

Skupina ljudi, ki se je zbrala v njegovi sobi, ni vedela, kaj storiti. Ali naj stoje tam in gledajo, kako Blaž Oblak umira, ali naj gredo, še preden umre, dol v gostilno izprazniti kozarec vina v njegov spomin. Nekaj se jih je odločilo za to poslednjo možnost, tisti, ki jih je veličina smrti priklenila na kraj, kjer je opravljala svoje delo, bolj kakor one druge, pa so še nadalje stali tam, kjer so bili. Uničevanje smrti se je

medtem nemoteno nadaljevalo, ne da bi se smrt menila, ali kdo to uničevanje gleda ali ne. Na vsakih par minut je s svojim delom postala, potem se ga je oklenila še z večjo silo.

V prvih popoldanskih urah pa se je Blaž Oblak umiril. Le njegov prst je pisal po zraku. Kaj je pisal, tega ni mogel nihče razbrati, le on sam je vedel za svojo skrivnost. Ob štirih, ko je cirkularka, ki je žagala drva pod njegovim oknom, utihnila, se je njegov kazalec za nekaj trenutkov ustavil. Pri tem se je Blaž v svoji postelji rahlo dvignil in ozrl proti kotu. Brez posebnega zanimanja je nekaj trenutkov gledal tja, potem pa se je spet zleknil.

Obrnil se je proti zidu in se ni več ganil, le njegov kazalec je pisal, pisal —

Nikoli nisem maral velikih oči. Ne vem zakaj. Morda zato, ker je v njih toliko življenja, da mi je bilo vselej tesnobno, kadar sem gledal vanje. Ostajati v zavetju pred njim je bila že od nekdaj moja želja, a življenje se je želelo igrati z menoj in me je vedno znova zvalo na cesto. Obstal sem večkrat sam z njim. Gledala sva si iz oči v oči in čakala, kdo jih bo prvi povetil. Po navadi sem bil tisti jaz, vendar zdajle, ko pišem to, se mi zdi, da jih je nazadnje povetilo ono. Vsaj zdi se mi, a gotovo še ni. V meni je še za spoznanje volje, da bi se igral. Vendar s čim? Življenje je že pretrudno. Kaj če bi se rajši poigral z njegovo nasprotnico? V nji je, kakor dobro čutim, velika moč, tako velika, da se ji komaj upiram, in če se ji, se ji samo zato, da bi jo spoznal, kakšna je, kadar pride vate in se vsa zlije s teboj.

In kakšna je? Ne vem. Zdi pa se mi, da ima v sebi nekaj, česar življenje nima. Spomin brez spomina, a vendarle spomin. Koliko stvari, ki jih nisem več vedel, mi je povedala te tri dni, odkar se je naselila v meni. Obiskalo me je toliko trenutkov, ki sem jih že zdavnaj pozabil, da me je resnično sram, da me je morala nanje spomniti šele ona. Oziram se vanje in ne vem, kako naj se jim opravičim. Vidim se sredi njih kakor obkoljenec in ne vem, kako naj jim ubežim. Tipam okoli sebe in nikjer izhoda. Vsepovsod moje življenje. Obdan sem od življenja, ki ga je pripeljala k meni smrt.

Kam naj pogledam, da ga ne bi videl? Vase? V meni je. Nadse? Nad mano je. Podse? Pod mano je. Ptič, ki je včeraj sedel na moje okno, ko so mi ga odprli, da bi laže dihal, se ni zmotil. Pel je o življenju in zdaj je življenje tu. Vendar, kaj naj počnem z njim?

Ti, ki me tako začudeno gledaš, kdo si? Zdi se mi, da sem te nekoč že videl, a kdaj, kdaj? Ne vem, in bolje, da ne vem. Zdaj ni čas, da bi obnavljal stara poznanstva.

Rodil sem se, da bi umrl, in umiram, ker sem se rodil. Vmes pa je bilo življenje in tale človek, ki me tako začudeno gleda, je en del tega življenja, čez mero polnega raznih drugih življenj.

Prepričati ga moram, da je bolje, če odide. Konec v družbi vsakdanjih obrazov ni lep. Rad bi videl lepoto. In če se ne motim, mi ravno njegov hrbet zaslanja pogled proti nji.

»Priatelj, stopite stran, da bi videl lepoto.«

Stopil je v stran.

»Hvala.«

A lepota, kje je? Za njegovim hrbtom vidim že drug obraz, nič manj vsakdanji, kakor je bil oni, ki se je umaknil.

Ali naj ga prosim, da bi šel? Ne, to bom storil kasneje. Zdaj me vznemirja nekaj drugega. Obiti moram sam sebe z vseh strani, in ko bo najboljše viden moj obraz, se ustavim. Najbolje viden pa bo, ko bo moja želja, da bi bil videti večji kot sem, najmanjša. Ali je ta trenutek že napočil? Mislim, da je.

Bivati.

Kaj je bivanje? Ali je milost ali prekletstvo? Ali je misel ali dejanje? Ali je vse ali je nič?

Ostal bom na tem mestu, kjer sem, in si ogledoval svoj obraz. Glavo bom predel tako, da mi ne bo ležala preveč postrani. Pa tudi noge moram predeti. Odeja je težka. Pretežka. Pa saj ni, le noge si ne znajo poiskati primerne prostora pod njo. To je vse. Vse, kar me ovira pri mojem videnju.

A kaj pravzaprav vidim. Vidim sebe in tebe. Koga? Tebe, ki vodiš moj kazalec in pišeš to mojo zgodbo v večno knjigo minljivosti.

Bivati brez bivanja.

To je smrt.

Bivati v bivanju. To je življenje.

A kaj je bivanje?

Ali milost ali prekletstvo? Ali misel ali dejanje? Ali vse ali nič?

Ne, saj si ni mogoče odgovoriti na tako vprašanje, če žagajo pod tvojim oknom drva na cirkularko.

»Osel brez oslovske potrpežljivosti, zato pa z oslovsko pametjo, to si ti, ne pa soldat,« je rekel Mirko nedolžno gledajočemu fantu, ki je skušal stati mirno pred njim, pa se mu ni prav posrečilo. »Vendar kar osel ve, ve,« je nadaljeval Mirko, obrnjen s hrbtom proti njemu, »ti pa ne veš niti tega, kar veš.«

To je bilo fantu preveč modro, da bi mogel zapopasti.

Malo je zardel in rekel: »Razumem.«

Mirko je stal še vedno obrnjen s hrbtom od njega.

»Pa me res?«

»Ne.«

»Zakaj pa mi praviš, da me?«

»Vojak mora zmerom reči, da razume.«

Mirko se je obrnil proti njemu, sunkovito, da je ostala v zemlji sled njegove pete.

»Tepec! In še več. Tak, ki bi bil lahko drugim tepcem za vzgled, da bi mogli ob njem meriti svojo nepopolnost. Tvoj nespametno veliki nos bi moral v glasbeno matico, da bi se izučil za trobento, tvoja ušesa pa v cirkus, da bi bila za šaljivi dodatek po napetih skokih. Obraz, kar ga je, je tak, da mu ne manjka nič, le eno: človeški ni. Čas je že, da ga obrneš na pravo stran. Verjetno si si to svojo larfo, ker tu v hosti nimamo špeglov, narobe nataknil.«

Mirko je to povedal bolj za šalo kot za res, bolj iz želje, da bi zabaval ostale, kot žalil prizadetega, temu pa je vseeno privrela velika solza iz oči. To je Mirka pripravilo do tega, da je fanta potrepal po rami in mu rekel prijateljski, a vendar malo trše, kot je želel: »Torej od danes naprej vedi, da si in nisi, kar si. Ko stopiš v hišo, si partizan, ko stopiš iz nje, nisi več. Rdečo zvezdo nosi samo na kapi, pod kapo pa naj ti sije kaj bolj svetlega.«

Snel je fantu kapo z glave in pokazal na zvezdo.

»Ko si malo opomoremo, bo tu kaj drugega. Kaj lepšega.«

»Križ bi bil najlepši,« je menil fant in se ozrl naokoli, kjer je stalo nekaj ljudi.

Tudi Mirko jih je pogledal, opazujoč, kaj se bo pokazalo na njihovih obrazih, ali posmeh ali potrditev. Ko je videl, da tudi oni gledajo njega, iskaje isto v njegovem obrazu, je vrgel med svoj in njihov dvom šalo.

»Vprašanje je samo, kakšen križ, ali s križem ali brez njega.«

Fant ga je debelo pogledal.

»Mar ne veš, da je tudi s križem križ?«

Vsi so se smejali, samo fant ni razumel. Ozrl se je naokoli še bolj zbegano kot poprej, ne vedoč, kaj naj stori. Nazadnje so se usta raztegnila tudi njemu, tako da bi bila vsaj na videz podobna drugim.

Kako čudno, si je mislil Mirko, da more okolica tako prevladati nad teboj, da nisi več, kar si. Morda je v tem največja nesreča človeštva. Če bi se človek ne bal biti, kar je, bi človeštvo imelo več od njega. Izpodkopavati malo človeško samostojnost pomeni izpodkopavati temelje človeške skupnosti. In ker je ta skupnost tem boljša, čim trdnejši so ti temelji, bi jih bilo treba okrepiti, ne pa omajati.

— Tako kot delaš ti, se je oglasil nekje globoko v njem njegov prijatelj Blaž. Odkar si spravil skupaj tole svojo kompanijo, sestavljeno iz raznih ljudi, poštenih, malo manj poštenih in popolnoma nepoštenih, ki ti jih je vrgla v naročje okupacija, si prizadevaš odpraviti teh šestnajst malih samostojnosti. Ravno kar si odpravil eno njih. Še zdaj gleda vsa zmedena naokoli, ne da bi vedela, kaj se je pravzaprav zgodilo z njo.

Blaž se je umaknil, ne da bi čakal na njegov odgovor.

Prekleti pridigar, je Mirko siknil za njim, če se še kdaj vrneš, me boš še spreobrnil. Pa tele male samostojnosti, kaj bo z njimi, če ne bodo imele večje, da bi jim odvzela tisti del, ki jim ni potreben. Še več. Ki jim je škodljiv. Si se že kdaj vprašal, kako je mogoče, da ljudje sploh živijo skupaj, ne da bi si odgriznili glave, brž ko se srečajo? Kaj jim brani, da tega ne storijo? Strah pred večjo silo, kot jo predstavlja njihova želja, da bi to storili. In ta sila sem v našem primeru jaz. Jaz, čeprav ne vem, kako naj jo obrnem, da bi služila čemu pametnemu. Služiti čemu pametnemu? Zakaj pa ne bi služila čemu nespametnemu? Recimo moji želji, podaljšati si bivanje sredi stvari, ki jih ne boš nikoli razumel, pa jih boš vseeno poskušal razumeti, čeprav veš, da je to zaman. Moja kompanija je tu, in če je tu, je zato, da mi to bivanje podaljša. Vse ostalo, kar dopovedujem sam sebi in njim, ni nič drugega kot pisana prevleka te gole resnice.

»Kaj pa škaaf dobrega vina iz Šentjurčeve kleti bi se vam prilegel, ali ne?« je vprašal svoje ljudi, ki so se še zmerom posmehovali zbeganemu fantu. »Vsaj jaz ne bi imel nič proti, če bi mi kdo glavo potisnil vanj. Ta misel se me je že prej lotila, pa mi ni mogla blizu, ker sem imel bolj vsiljive, pa manj prijetne misli okoli sebe, zdaj, ko so pobrale šila in kopita, pa je mojemu srcu najbližja. Rekel bi, da tudi vašemu.«

Njegovi ljudje so se spet zasmeli. Tudi fant, ki mu je zbežanost že zginila z obraza, se jim je pridružil, a le bolj od daleč, vznemirjeno pogledujoč, kako bodo sprejeli njegov previdno okoli sebe tipajoči smeh.

Takrat pa je v Mirkovo veliko začudenje obstal pred njim Joža s Krasa.

»Tu sem,« je rekel, »in naj me strela, če nisem podoben volku, ki že teden dni ni imel med zobmi drugega kot lastno slino.«

Že v tem trenutku sem se za njegovim hrbtom prikazal jaz.

Ali se mi sanja ali je resnica, je pomislil Mirko. Hoče me prepričati, da je res. Smehlja se brez smehljaja. Samo z očmi. Ne, niti z

očmi ne. To je utrujenost, zelo velika utrujenost, ki ima včasih podoben izraz.

»Saj boš še oči izgubil,« je rekel Kraševc. »Seveda, on je, naš Tihi Janez v lastni koži, za katero se ima zahvaliti meni.«

Mirko me je pogledal: Tihi Janez? Bog ve, da mu to ime pristoja.

Stopil je k meni. Oči so se mu čudno zasvetile. Zelo čudno, sem si rekel. Ni me vesel.

»Torej, da si le prišel,« sem slišal Mirkov glas, ki je mojo domnevo le še potrdil. »Prav, zdaj bova skupaj mešala žgance, Amalija jih bo pa belila, kot ve in zna.«

»Amalija?«

»Obrni se, pa jo boš videl.«

Ne, tega ne storim, sem pomislil. Če se obrnem in jo res zagledam, bom ob ravnotežje. Padel bom. Ta bojazen pa ni imela toliko moči, da bi zadržala mojo željo, zagledati njo, o kateri je Mirko govoril. Malo še počakam, sem sklenil, da se v meni nabere dovolj prisebnosti, potem se obrnem.

Tedaj me je proti nji obrnila neka druga sila. Ta sila je bil Mirko, ki me je krepko prijel za ramena in zasukal tako, da sem se le s težavo obdržal na nogah.

»Dober dan, Blaž.«

— Amalija. To je Amalija. Prava Amalija, samo da ima v licih premalo, v očeh pa preveč rdečice.

»Dober dan ti je rekla. Ne boš odgovoril bog daj?«

To je bil spet Mirkov glas. Ne, ni me vesel, sem pomislil in spravil iz sebe: »Kdaj si prišla?«

»Kaj me gledaš? Sem se tako spremenila?«

»Ne,« sem ji rekel in nisem vedel, ali sem se ji zlagal ali ne. Spremenila se je, a če bi ji rekel, da se je, bi mislila, da takšna, kot je zdaj, ni več lepa. Pa je bila. Zelo lepa je bila, mogoče bolj kot kdaj prej. Ženska, ki ji je življenje odvzelo, kar je bilo odveč na nji, in ji dodalo, česar prej ni imela. Tisto, česar prej ni imela, je bila milina, ki rajši daje, kot jemlje. Zdaj pa je iz njenih oči gledala pripravljenost, dati več kot vzeti. Globlje oči ima, dosti globlje, in zato jim zdaj ne škodi, da so manjše, kot bi morale biti.

»Kaj če bi stopili v najin brlog,« je rekel Mirko, ne da bi kakorkoli poudaril besedo »najin«, čeprav jo je izrekel z namenom, da bi me opozoril na nekaj, kar je zame in zanj več kot pomembno. »Tam je še kanec žganja. Že dolgo hodim okoli njega kot okoli smrtnega greha, ki ga še nisem storil, pa bi ga rad. Zdi se mi, da je zdaj ravno prava priložnost zanj.«

Šli smo med starimi, malone že razpadlimi debli podrtih bukev, ki jih gospodar ni mogel več pospraviti, ker ga je bila vojna prehitela, ter molčali. Martinček, ki je zlezal izpod bukve, se je previdno umaknil in pri tem pošumljal z listjem.

Lansko listje. Na kaj me že spominja to lansko listje?

»Lansko listje?« je rekel Mirko in me pogledal. »Se še nisi odvadil naglas misliti?«

Pri tem se je obrnil proti Amaliji.

»Odkar se je skregal z življenjem in se ga hotel znebiti, ga je življenje kaznovalo s tem, da mora z njim govoriti naglas tudi take stvari, ki je boljše, da jih drugi ne slišijo.«

Kraševец, ki je prišel za nami, je posegel vmes. Bil sem mu hvaležen, da me je rešil skoraj neznosnega občutka osramočenosti.

»Misliti naglas je kar dobro,« je rekel, »dokler imaš take misli, ki jih lahko poveš mami ali pijancu, ki ga je popil toliko, da si ne more nič več zapomniti. Takih misli ni treba držati v glavi kakor norca v norišnici, da ne bi škode delal tam zunaj. Ampak če imaš takšne misli kot naš Tihi Janez, je boljše, da jih držiš zase.«

»Tihi Janez?« je vprašal Mirko, skušajoč ostati čimbolj resnoben. »Kdo pa mu je pripopal tega Tihega Janeza?«

»Jelka.«

»Tista s krivimi nogami?«

— Krivimi nogami? Čudno, tega nisem bil opazil. Mogoče si zato ni hotela obleči krila?

»Tista iz naše luknje. Kar pa se nog tiče, kako pa veš, da ima krive?«

Kraševец se je malo manj ko razburil, pripravljen, da vzame Jelkine noge v svoje varstvo in jih, če ni drugače, tudi s silo zravna.

»No, vidiš,« je dejal, ko se je Mirko samo nasmehnil. »Sva že tam. Ne, prijatelj, Jelka nima krivih nog, pa tudi ravnih ne. Take ima, kot je treba, da so noge res noge. Malo obrnjene navzven, toliko da lahko vtakneš mezinec med kolena. Več pa ne. Ampak ne moj mezinec. Kvečjemu takšen, kot ga ima Tihi Janez. A ta tega ne ve, saj si ni upal niti poskusiti. Razen v mislih. O, v mislih pa je vtikal mezinec med njena kolena. Pa še v mislih bolj od daleč.«

Amalija me je pogledala. Čutil sem, da sem zardel ves, kar me je: od njenih rok, ki sem jih stiskal v neki neskončno oddaljeni noči, do Jelkinih kolen, ki jih ne bom stiskal nikoli.

Mirko je videl, da sem zardel, pa ni zlorabil moje rdečice, čeprav je imel šalo že na jeziku. To je lepo od njega, da je ni zlorabil, sem mislil. Lahko bi jo, ne da bi s tem kaj tvegala. Jaz sem zdaj njegov

podložnik. Kar si bo spomnil, bom moral delati. In če si spomni, naj spim v njunem brlogu, da bi gledal njuno ljubezen, bom moral storiti tudi to. Manjka mi moči, da bi se izmotal, v kar sem se zamotal. Življenju je treba še nekaj časa, da me zmelje v tako moko, iz kakršne se peče kruh, ki je smrti všeč.

Prišli smo v Mirkov glavni stan. Še zdaj me obhaja začudenje, če pomislim nanj. Lovska kočica z vsem udobjem, ki si ga lahko v hosti zamisliš.

»Kaj, tole je kar čedna stvar, če jo primerjaš z Jelkino luknjo?« mi je dejal Kraševac, ki se je previdno usedel na stol iz pletenega motvoza. »Saj sem ti rekel, da tam, kjer Mirko komandira, ni slabo. Ne vem pa, če ne bo tako le toliko časa, dokler se Lahom ne stoži po tejle šarasti kolibi. Vaju ne bom motil, če se vama še jaz pridružim, ko bosta močila grlo? Seveda bi ga tudi jaz rajši s tropinovcem kot z vodo. Voda je boljša samo takrat, kadar se hočeš utopiti, kadar se nočeš, pa se žganje obnese bolje.«

Amalija je prinesla žganja. Brez besed ga je postavila na železno mizico s kovanimi ornamentami. Medtem ko je postavljala kozarčke pred nas, je Mirko trdo sedel na stol zraven mene.

»Kaj te je prignalo?« je rekel, kakor da vprašuje nekaj, kar ni posebno zanimivo, čeprav je misel, da bi mu mogel povedati kaj bolj zanimivega, kot pričakuje, vendarle gledala iz njegovega mimo mene, pa vendarle vame uprtega pogleda. »Rekel bi, da bolj strah kot pogum.«

»Res,« sem mu dejal in uničil učinek, ki naj bi ga imele njegove besede.

»Malo manj poguma je zmerom boljše kot malo preveč.«

Hotel sem znova odbiti žogo, pa me je nekaj zadržalo.

A kaj?

Amalija?

Da, Amalija, ki me je že od vsega začetka pogledovala kot kos znanega pohištva, ki ga je povodenj po dolgih dneh naplavila na breg. Smehljaj, ki je omehčal njen obraz ob srečanju, se je umaknil slabo prikriti skrbi, prevlečeni s prijaznim, a vendarle tuje zročim začudenjem.

Kraševac si je dvakrat nalil in dvakrat izpraznil.

»Kaj če bi rekli rajši katero o Mirkovih namenih. Bolje je vedeti, pri čem si, malo prezgodaj kot malo prepozno,« je dejal. »Kar je Mirko skuhal, gotovo ni tako slabo, da bi nam pokvarilo tek, pa tudi veselja ne, ki se glava polni z njim, če se hlabro praznijo kozarci.«

Hrabro, to je spregovoril podobno kot meč in s tem podaril mrtvi besedi kos svojega življenja.

Mirko ni vedel, kako naj odgovori, ali šaljivo ali resno, to sem videl po njegovem nasmešku, ki je iskal primerno besedo za tisto, kar se zbira okoli njega in v njem.

»Ali ti bo prav, če ti odgovorim naravnost, kot mislim?«

»Prav. Torej, kaj misliš?«

»Nič.«

Amalija me je pogledala; videl sem, da ne več kot kos pohištva, ki ga je povodenj naplavila, temveč kot razumnega človeka, ki je prišel do tja, kjer je, sam po svoji volji. V njeni skrbi se je pojavila še ena skrb, ki je imela več moči kot ona druga, kateri se je pridružila.

Mirko je spremenil pozo, tako da je bil zdaj obrnjen z obrazom proti meni. Tudi v njegovem smehljaju se je pojavil drug smehljaj, ki je prvemu dal več pomena, kot ga je imel prej.

Kraševce je prebavil Mirkov kratki odgovor, in ko ga je prebavil, spravil iz sebe dolg, a ne preveč zadovoljen smeh.

»Misliti ni tako težko kot nič misliti, ampak jaz se s tem vseeno ne bi postavljaj,« je rekel, nalivajoč iz steklenice. »Majhna pamet, ki misli, je večja kakor velika, ki ne misli. Dolg čas je daljši, če ga meriš, kakor če ga ne. Krastača je grda ali pa tudi ne. Zame je, za krastača pa ni. Konj se za muhe ne meni, dokler ga ne žrejo, kislica se včasih prileže bolj ko medica, debela rit se posmehuje suhi, suha pa debeli, močnik se ne dá na kose razrezati, pa je le polenti podoben, dober svèt je dober, če ga poslušáš, če ne pa ne, riniti naprej ni dobro, če bi imel srečati hudiča, če bi imel srečati žalostno mater božjo, polnih rok, se pa izplača. Kapa ni klobuk, pokrije te pa ravno tako. Eno k drugemu, midva s Tihim Janezom sva tu, da ti pomagava v boju. Samo v kakšnem boju, to nama povej, da bova vedela, kako in kaj.«

Šal, ki je visel Mirku okoli vratu, je spremljal to Kraševčevo zmešnjavo smisla in nesmisla s svojevrstnim svaljkanjem in zvijanjem. Ne le da je misel, ki jo je skrtil Kraševce pod razbrzdano zgovornost, dobila svoj izraz v tem svaljkanju in zvijanju, tudi misel, ki jo je skrival Mirko, je dobila v njem svoj izraz.

»Kamen, ki se znajde v strugi, se pač vali.«

To je bil Mirkov odgovor.

Šal se je za nekaj hipov umiril. Kraševce pa si je siloma izbojeval prehod skoz Mirkovo le navidezno mirnost.

»Kamen je kamen, človek pa človek.«

»Bolj kamen kot človek.«

Šal je napravil dva pregiba in spet umolknil.

»Menda veš, kaj hočem reči s tem.«

Mirko je preletel Kraševčevo radovedno kljubovalnost s pogledom, ki je pomenil, da ima ne le premalo časa, marveč tudi premalo volje za razpravljanje o nepotrebnih stvareh.

Kraševcec je popil ravno toliko, da ni imel več čiste glave, zato je storil edino, kar je mogel. Obrnil je šaljivo plat pogovora tako, da je bila še bolj vidna.

»Kamen je že kamen,« je rekel, »mi pa šele bomo. In ker takrat, ko bomo kamni, ne bomo mogli več piti, ga dajmo zdaj.«

Mirko je vzel ta predlog na znanje.

»Prav govoriš, čeprav nisi več ta pravi, zdaj ko si prišel od ta pravih sem k meni.«

Njegova roka je izpustila šal in vzdignila kozarček.

»Bog ti daj še dosti nog, ki bodo krive, tako da boš lahko mirno spal, ker boš vedel, da nisi kriv ti, ampak one.«

Kraševca je Mirkov dovtip navdušil.

»Hudič te poberi, ampak samo če mi obljubi, da ne bo s teboj vred tudi mene.«

»Bojim se, da te bo, če naju kje sreča — že zato, da bi šale zbijala vkup tam doli v peklu. Šale za male in velike grešnike. Take, ki našemu Tihemu Janezu ne bi bile preveč pogodu.«

»Kalna voda je žalostna, četudi se vanjo smejiš,« je rekel Kraševcec in primaknil kozarček k meni. »Daj, Tihi Janez, pij, da se ti Jelka skadi z glave. Saj se ne da povedati, kako jo je oblizoval z očmi. Še čuda, da je kaj ostalo od nje, ker jo je oblizoval podnevi in ponoči. Ponoči še bolj, ker je mislil, da ga nobeden ne vidi. Ampak jaz sem ga. Vsako noč se zbudim vsaj dvakrat. Medtem ko bedim, nimam drugega dela ko rit praskati ali pa sence prositi, naj mi povejo kaj takega, česar mi ljudje ne znajo. Kar pa sem spal z njim, me ni več skrbelo, kako bo minilo tiste pol ure, ko po sili bedim.«

Dalje ni prišel, ker sem ga brez besed prijel za ovratnik in ga privzdignil s stola z močjo, ki je bila meni samemu nekaj povsem novega.

»Če si še enkrat dovoliš take pripombe na moj račun,« sem mu rekel, loveč svoj glas nekje po sobi, kamor se je izgubil, ko sem ga najbolj potreboval. »te zadavim s tole roko, ja, s to roko, čeprav ima bolj droben mezinec, kot je tvoj.«

»Oho, že spet vihar,« je rekel Mirko. »Še veš, kako sva se nekoč dajal? Mislim da je bilo zaradi neke ženske.« Pri tem je pogledal Amalijo. »Ti si iskal mene, jaz tebe. Le da si bil ti pri tem glasnejši

kot jaz. Pa ne dolgo, ker sem te prijel takole — prijel me je za roko, ki je še vedno držala začudenega Kraševca za ovratnik — »in te znova spremenil v tisto, kar si bil že takrat, čeprav jaz tega nisem vedel, namreč v Tihega Janeza.«

Lahko bi mu izvil roko, pa je nisem.

Jama v meni je zazevala: Pusti, kaj ti mar vse drugo, dokler imaš mene v sebi.

Bolj kot to, da se je Kraševce šalil z menoj, me je bolelo, da se je šalil spričo Amalije. V njeni prisotnosti so dobile njegove šale, ki bi se jim sicer nasmehnil, spačene obraze in malone pošastne razsežnosti.

»Dovolj smo se šalili,« je dejal Mirko, »zdaj pa resno besedo. Nimaš še vseh ljudi, ki jih potrebujem, zato moram ostati še v senci. Ko jih dobim, pa prisežem, da pomolim glavo ven iz te kajže za nedeljske jagre. Kaj pa vidva, bosta ostala pri meni, četudi ne bosta mogla premetavati zgodovine že prvi dan?«

Njegov šal, ki si ga je prevezal tako, da je bil podoben veliki pentlji, je spet začel govoriti.

»Dajta no, saj vem, da sta še vsa prevzeta od misli na krivico, ki se godi slovenskemu narodu,« je nadaljeval Mirko. »Ampak krivico s krivico preganjati je isto, kot kragulja preganjati s kraguljem. Kure ne bodo nič na boljšem.«

To je Kraševca potegnilo s seboj.

»Madona, zdaj si pa povedal tisto, kar se mi že vse leto plete po glavi, pa ni moglo najti prave besede. Krivica ni le ena, krivic je več, samo, da nobena noče priznati, da je, kar je, se pravi krivica.«

Mirko se je ujel za njegove besede kot plezalec za pripravno skalo.

»Krivica, ki se je boji pošten človek, ima večjo moč, če je obdana z mislimi na pravico. Kaj naj Slovenci izberejo, ali Damoklejev meč, ki jim že visi nad glavo, ali tistega, ki jim bo šele visel. Jaz mislim, da ne enega ne drugega. Križ je križ in zvezda je zvezda. Zakaj bi morali izbirati med njima, ko je vmes še tisoč drugih stvari.«

»Kaj misliš s tem, ne vem,« je rekel Kraševce, »sliši se pa lepo. To pa je glavno, vsaj za nocoj. Jutri, ko bom imel spet rit in glavo takšni, da bosta vedeli, kaj spada v eno in kaj v drugo, ti pa povem, kaj mislim o pravici, ki ji ni treba krivice klicati na pomoč, da bi zmagala. Lahko noč.«

Kraševce se je zleknil po klopi ob oknu in potegnil čez glavo zaveso s podobo, predstavljajočo malinov grm, ki ga spodkopava merjašček rilec.

Amalija, ki je ves čas sedela na starinski skrinji v skrajnem koncu sobe, od koder je s tujim, vendar še nekoliko bolj utrujenim smehlja-

jem sledila Mirkovi igri s šalom, je nenadoma spremenila izraz. Mar zato, ker smo ostali sami? sem pomislil. Najbrže, kajti ljudje se ne želijo pogovarjati, kadar ni ničesar, kar bi mogli postaviti med svoje misli in besede. Mirko in jaz sva vedela drug o drugem preveč, pa tudi Amalija o naju dveh, da bi lahko postavili med svoje misli in besede kaj takega, da ne bi mogli vsi trije videti skozi. Kako naj bi se torej pogovarjali? Ali naj lažemo, ne da bi to skrivali drug drugemu, ali naj govorimo resnico in si priznamo, da nam ni pogodu, čeprav je plemenitejša kot laž.

Amalija je spregovorila prva.

»Kje bi rad spal, tu ali zunaj kot drugi?«

»Zunaj.«

»Zakaj zunaj?« se je oglasil Mirko. »V tem brlogu je dovolj prostora za dva medveda, seveda, če nista skregana.«

To je bilo res. Hiša je bilo dovolj prostorna, a vseeno sem sklenil, da povabila ne sprejemem. Še preden pa sem mogel odpreti usta, je Mirko rekel Amaliji: »Postélji mu v dolnji sobi, da bo lahko pobegnil, če bi začela bajta plesati od veselja, ker ima pod streho še enega človeka več. Ljubljanske gospodične imajo velike skrbi z Italijani, Amalija pa z njihovimi nasprotniki. Mene streže že tri mesece, kakor bi se sklenila ugonobiti, da bi mogel jaz jesti jajca na tak način, kot je meni všeč. Kaj čakaš? Zakaj ne greš, da mu postelješ?«

Amalija je pogledala mene.

»Saj še ni sprejel povabila.«

»Tako? Nisem vedel, da imamo tu tak protokol. Torej sprejmeš?«

Napravil je izbrano vljuden obraz in se pri tem poklonil, ne da bi mu iz oči izginil malo manj kot hudoben posmeh.

»Ne.«

Vstal sem, da bi odšel, a že isti hip sem vedel, da tega ne bom zmogel. Tu bom ostal in poslušal glasove, podobne nečemu, kar je daleč in blizu kakor misel, ki jo bodo v meni budili. Zakaj nisem močnejši? To vprašanje je bilo tako silovito, da mi je vzelo vso moč, ki sem jo imel, ko sem se odločil, da grem.

»Ne? Kakor želiš,« je rekel Mirko. »Ampak jaz bi na tvojem mestu vseeno ostal. Tu imamo večkrat toplo kopel, medtem ko imajo zunaj kvečjemu mrzlo.«

Boli me v prsih, sem pomislil, in če mi dež premoči obleko, se mi bo tako poslabšalo, da se ne bom mogel niti zravnati. Saj res, tvoja pljuča so že zdrava, le moči ti manjka, da bi se zravnal, in če kaj vem, boš zdaj zdaj spet stopil nazaj k tisti železni mizici in se nebogljeno smehljajoč usedel.

Tako se je tudi zgodilo. Sédel sem in vsi trije hkrati smo se spogledali. Vendar so imeli naši pogledi le malo časa za to, da bi povedali, kar so hoteli povedati, kajti skoraj v istem hipu, ko so se srečali, so se že spet razšli, kakor da jih je sram tega srečanja, katerega povod je bilo ponižanje. Da, ponižanje, kajti ostati v isti hiši, kjer je živel Mirko z Amalijo, je pomenilo zame pohoditi nekaj, kar se pohoditi ne sme, če hočeš, da bi ti še kdaj zrasel ponos čez ograjo malodušnosti. Jaz pa sem storil to, in ker sem vedel, da sem to storil, me je oblila rdečica.

Mirko se je obrnil k Amaliji.

»Vidiš, še zmerom je sramežljiv. To pomeni, da bova dobro vozila vkup, ker jaz nisem. Kjer zardevata dva, je vselej križ. Sramežljivost in robotost pa se prijateljsko dopolnjujeta. Robotost prispeva trdoto, sramežljivost milino, ki jo omehča, da je prijaznejša, kadar mora kaj zgrabiti. Žalostno gledaš. Si imel težko pot?«

»Težko.«

»Kako, da nisi ostal tam?«

»Saj veš.«

»So želeli napraviti mrliča iz fantiča?«

»To, ja.«

»Nisem mislil, da si tudi ti zapisan v iste bukve kot jaz. Ne vem, če se niso zmotili. Ti bi bil kar dober propagandist za boljše življenje med slabimi ljudmi. Boš pil?«

»Bom, a če se bova potem metala v temi, pripiši žganju, ne meni.«

»Brez skrbi. Ne bom ti zameril, če pred spanjem malo zapleševa.«

»Daj mi žganja.«

»Prosim.«

Mirko je natočil in mi ponudil pladenj s kozarčkom, ki ga je držal v roki kot kak žlahten gospod, ki gosti dobrodušnega gosta, katerega je povabil v hišo, da bi se iz njega ponorčeval.

»Kaj praviš, Amalija, ali se bova metala ali ne?« je rekel Amaliji, ki je še vedno stala ob starinski skrinji, kot da ne ve, ali naj gre kam daleč, ali naj pride še bliže k nama. Nazadnje se je odločila in odšla, ne da bi Mirku odgovorila.

Mirko je predel stol, da je z ropotom napolnil tišino, ki je ostala za njo.

»Kaj je? Zakaj ne piješ? Pij, da si kaj pametnega poveva. Že dolgo si nisva.«

»Kaj misliš? To me zanima,« sem rekel, ne da bi izpraznil kozarec.

»Tebi lahko povem. Stare hraste bom žagal in jih prodajal Lahom, dokler se ne naveličam. Ko se naveličam, pa si kupim graščino in

napravim banket za duše vseh tistih, ki sem jim pomagal do tega, da so se znebile svojih teles.«

»Govori resno.«

»Kaj pa še hočeš, da ti povem?«

»Proti komu se misliš postaviti in za kaj. To bi rad vedel.«

Mirko je počasi izpraznil kozarček in si ustnice obrisal z mezin-
cem. Ali zato, da bi si prekratko odmerjeni čas podaljšal vsaj za
trenutek? Zdelo se mi je, da mu je roka malo manj mirna, kot mu je
bila nekoč.

»Šalil sem se, da se ne bi moral kregati že prvi dan, kajti moj
načrt je tak, da ga ti zlepa ne bi odobril.«

»Kakšen je tvoj načrt?«

V gozdu se je oglasil krik.

»Premalo previdna žival, ki jo je dobila lisica v zobe,« je rekel
Mirko. »Senator bi rad postal.«

»Daj, ne šali se več.«

»Ne šalim se. Res bi rad postal senator. V bodoči Jugoslaviji, ki
bo kralju pustila samo krono, vse, kar spada pod njo, pa dala nam,
ki bomo vladali v njenem imenu.«

Dalje ni prišel, ker se je Kraševce nenadoma prebudil.

»Moje pol ure.«

Kraševce se je predel tako, da je mogel seči po mojem kozarčku,
ki je ostal poln, ter ga povohal.

»Tropinovec ni dobro žganje, je pa vseeno boljši kot tropine.
Kadar bom lahko živel, kakor bom hotel, bom pil žganje, ki bo temu
tropinovcu toliko podobno kot pustni torek pepelnični sredi.«

Izpraznil je kozarček in me pogledal.

»Kako je, sta se že zmenila, kdaj pojdemo nad Lahe, ali jutri ali
pojutrišnjem?«

Dobiti Kraševca v precep, to ne bi bilo slabo, je pomislil Mirko.
Dober govornik, ki zna resno stvar povedati tako, da zgubi tisto, kar
je na vsaki resni stvari malce neprijetno. Kadar se hočeš prikupiti ne-
umnosti, moraš najti za vsako resnico primerno obleko, za vsako laž
pa najmanj po sto, ker je neumnost preveč neumna, da bi se smela res-
nica pokazati pred njo kot resnica, in premalo neumna, da bi se smela
laž pokazati pred njo kot laž. Laž je na slabšem, če ni dovolj pisano
oblečena, ker so jo pravičniki spravili na slab glas celo pri najbolj
neumni, a kaj šele pri malo manj neumni neumnosti.

»Povej no, kdaj si ustrelil zadnjega kozla?« je rekel Kraševce.

»Ravnokar.«

»Kako to?«

»Tihemu Janezu sem izdal, da bi rad postal senator.«

»V Rimu?«

»Ne.«

»Potem nimam nič proti.«

Kraševce se je spet zleknil po klopi, potegnil merjasca z malinovim grmom čez oči in zaspal še isti hip.

Amalija je prišla nazaj.

»Želiš, da ti dam pernico?«

»Prosim.«

»Ampak pernica ima molje.«

»Nič hudega.«

»Pa tudi kratka je. Noge ti bodo gledale izpod nje.«

»Mogoče bodo videle kaj zanimivega. Noč je polna čarovnij,« je rekel Mirko.

»Če želiš vode, jo dobiš v kredenci. Sveža je. Od studenca.«

Mirko se je nasmehnil.

»Sama hodi k studencu po vodo. Kadar je tam doli in čaka, da se škaf napolni, poje. Čisto potihem, a jaz jo vendarle slišim, ker imam tenko uho.«

Amalija je zardela.

»Saj ne pojem. Samo zdi se mu.«

Pogledal sem jo: kako da se vsi sramujemo tistega, kar je v nas najlepše. Kakor da je lepota nekaj, do česar nimamo pravice, ker je namenjena nečemu dosti višjemu, kot smo mi. Misel, da se je sramuje celo Amalija, mi je bila toliko bolj neverjetna, ker je bila Amalija zame že od nekdanj pravo poosebljenje tistega, česar se je sramovala.

»Kako to, da ne? Davi si pela kar celo uro.« Mirko jo je prijel pod roko in se ji nasmehnil. »Samo da si bila nekoliko manj oblečena kakor običajno.«

Amalija je mislila, da ji bo povedal kaj ljubeznivega, a zdaj, ko je videla, da je bil njegov namen spraviti v zadrego mene, ni znala storiti drugega, kot da se je osvobodila njegove roke, mu vzela kozarček in mi rekla: »Tudi jaz pijem, veš.«

Izpila je do dna. Šele zdaj sem opazil, da je tudi v njenih očeh nekaj podobnega kakor v Mirkovih — pijanost. A kdaj je pila? Že preden sem prišel? Ne, takrat je bila še trezna. Torej je pila zunaj v kuhinji. Saj se v družbi nas treh kozarca niti dotaknila ni.

Mirku je šal, ki ga je bil dobil od Saše, še vedno visel okoli vratu, samo da je bila zdaj pentlja razvozlana.

Amalija mu je šal snela in mi ga pokazala.

»Ga poznaš, Tihi Janez?«

„Tibi Janez“ je rekla tako, da se je v njenih ustih spremenil v nekaj še dosti bolj nebogljenege, kakor je bil.

»Kakor žalostna zastava,« se je nasmehnila. »Živim ob mislih na smrt, če ne bi že umrla. Kapucinar s kopitom hudiča, to je Mirko, da boš vedel.«

Mirko jo je poslušal popolnoma brez zanimanja, kakor da je vse to že stokrat slišal in poslušal še iz gole vljudnosti. Videl pa sem, da je njegova desnica stisnila levico, kot da išče v nji miru, ki ga v sebi ne more najti. Sam je ob Amaliji. Ona se mu je odmaknila, sem pomislil, in hkrati čutil, da ni tako. Vse, kar se je med njima zgodilo, jo je oddaljilo od njega, da bi jo še z večjo silo pognalo k njemu nazaj. Kakor tale hip. Mar se mu ni vrgla v naročje? In ali je on ne gladi po laseh? Pa celo z nežnostjo, kakršne njegovi težki roki ne bi mogel pripisati. Prišel jo je k sebi in jo poljubil še nežneje, kot gladil. Kakor da se je v njegovih ustnicah zbrala ne le vsa ljubezen tega sveta, marveč tudi milost božja, ki si da opravka s tolažbo tolažbe potrebnih. Amalija je imela veliko solzo na licih. Mirkove ustnice so se ji približale in si jo ogledale z njegovimi krvavo prepletenimi očmi. Kaj bo storil s to solzo? Ali jo bo popil ali čakal, da ji bodo sledile še druge? Popil jo je, a ko je sledila še druga, je popil tudi njo, in tako zapovrstjo vseh sedem solza, ki so se približale njegovim ustnicam.

Sama bosta imela več od tega trenutka, sem si rekel in sklenil oditi. Amalija in Mirko sta bila v objemu še potem, ko sem že stopil skozi vrata. Nobeden mi ni rekel, naj ostanem. Pa tudi, če bi mi, zdaj bi imel dovolj moči, da ju zapustim. So trenutki, ko se v nas nabere toliko nemoči, da je že moči podobna. Kakor praznina, ki vsrka vase vsebino.

Zunaj ni bilo videti zvezd. Smreke, ki so rasle okoli lovske kočice, so brezobzirno zakrile še tisti kos neba, ki so ga oblaki pustili nepokritega. Name je smrekov gozd vedno deloval na dva načina. Mamil me je in strašil. Za mano se je še vedno vlekel otroški strah pred mračnimi in samotnimi predeli zemlje, obdanimi s skrivnostjo, medtem ko mi je moje življenje v kasnejših letih dalo dovolj priložnosti spoznati, da so ravno ti samotni in mračni predeli zemlje najboljši prostor, kjer se lahko skriješ pred tistim, česar te je bilo že v otroških letih strah. Čimdalje v gozd sem si želel vselej, kadar je postalo življenje okoli mene takšno, da ga nisem mogel več razumeti. Tudi ta hip sem si želel tega. Čimdalje v gozd, sem si ponavljal naglas, vendar pa me je nagon, bežati pred temo, zadrževal v bližini luči, ki je prodirala skozi zavese s podobo merjasca in malinovega grma. Kaj če bi se vrnil, sem pomislil. Mogoče je Mirko medtem popil že vse

solze, ki jih je Amalijino oko poslalo njegovim ustnicam naproti. Še nekaj trenutkov počakam, toliko da se me spet polasti želja po malinovem grmu, potem se vrnem. Da, Amalija je tisti malinov grm in Mirko je merjasec. Prišel je, da jo izruje iz življenja, in ko jo izruje, bo spet odšel v gozd. V ta mračni in samotni gozd, ki se ga bojim še zdaj kot v otroških letih in sem zato sklenil, da se vrnem tja, od koder sije ta luč.

Mirko je prišel za menoj.

»Kako je? Si si že opomogel?«

»Že.«

»Torej lahko nadaljujemo.«

»Kaj?«

»Šaljivi del sporeda šele pride.«

Šal, ki mu ga je Amalija prej iztrgala, mu je spet visel okoli vratu.

»Zakaj imaš ta šal?« sem mu rekel.

»Šaljivec sem pač. No, pojva zdaj.«

V sobi sem zagledal Amalijo vso spremenjeno. Smejala se je.

»Kaj pomeni, da si kar tako odšel? Ti ni všeč pri nas?«

»Zelo všeč mi je, a zunaj mi je še bolj.«

Malinov grm je zašumel, kakor da mu je daljava poslala pozdrav v obliki večernega vetra.

»Kako čuden si. Še zmerom tak, kot si bil.«

»Še zmerom.«

Malinov grm je spet zašumel. Že bliže meni. Sem prišel jaz k njemu ali on k meni? Ne vem. A zdaj je tu, čisto zraven mene šumi.

»Kaj če bi se poljubila po tolikem času. Kdaj sva se zadnjič?«

»V kavarni Union. Ob dveh ponoči. Sedmega maja tisoč devet sto osemtridesetega.«

»Kako dobro si si zapomnil. Si boš tudi tega?«

Poljubila me je, medtem ko se je z motnim, a zato nič manj zvedavim pogledom ozrla tja, kjer je stal Mirko. Šal, ki mu je visel okoli vratu, je dvakrat, trikrat spremenil svojo obliko.

»Še vedno isti šal, ki ga je dobil od Saše.« je rekla Amalija, medtem ko me je znova poljubila. »Nosi ga noč in dan, ker je prehlajen. Šal ni kaj prida, a za prehlad je kar dober.« Poiskala je z očmi Mirka. »Boš spal nocoj z njim ali z menoj?«

Mirka njeno vprašanje ni zbegalo.

»Mislim, da bom kar s teboj.«

Malinov grm je komaj občutno vztrepetal v mojih rokah.

»In če bi jaz rajši spala sama?«

»Kakor želiš.«

»Ali pa s kom drugim? Recimo s Tihim Janezom?«

»Kakor želiš,« je ponovil Mirko, ne da bi mu glas karkoli izdal. Njegov šal pa ni imel toliko prisotnosti duha. Spregovoril je, ne da bi Mirko vedel za to. Kdo ve, kaj bi storil z njim, da ga je zalotil pri tem izdajstvu? Malo čudna misel, sem si rekel, a premisleka je vredna.

Malinov grm se je oddaljil od mene in se spet spremenil v Amalijo. Dala mi je z roko znamenje, naj ji sledim.

»Kam?« sem vprašal, ko je odprla vrata in se ozrla nazaj, ker nisem šel za njo.

»V mojo sobo.« Nasmehnila se je, kakor da ima zelo nenavadne namene, potem pa z zelo navadnim glasom dodala: »Pokažem ti svojo hčerko. Mislim, da je še nisi videl.«

Šla sva proti njeni sobi, a še preden je odprla vrata, me je prijela za roko in me dolgo časa držala za njo. Nato pa je rekla, kakor da gre za zelo veliko stvar, dosti večjo od njenih moči: »Mi hočeš pomagati?«

Železna kljuka, ki jo je že prijela, je škljocnila.

»Kako?« sem jo vprašal.

Malinov grm je vztrepetal.

»Zaljubi se spet vame. Če se, se bom mogoče tudi jaz vate in potem bom rešena. Mirko ne ve, da sem zavrgla tvojo ljubezen, ker ji je on dodal tisto, kar je tvoji manjkalo. Zakaj ne bi storil ti istega? Daj, stori, da se zaljubim vate. Če se ne zaljubim vate, me bo Mirko zmlél. Kriv boš tudi ti. Daj, zaljubi se vame, da se zaljubim jaz vate. Daj, Tihi Janez. Ne maščuj se mi s tem, da se ne bi hotel zaljubiti. Daj, prosim te, prisili me, da te bom ljubila, ker boš ti ljubil mene.«

Malinov grm, kako trepečeš. Kakor da ti že popuščajo korenine. Še malo, pa te bom lahko presadil v svoj vrt.

A kaj pomeni to? Sama se mi je ovila okoli vratu in me prižela k sebi. Pomoči je potrebna, ti pa stojiš kot maska užaljenosti ob vrtinecu obupa, ki požira lepoto samo. Vrzi se za njo in naj pogoltné vrtinec tudi tebe. Maská užaljene moškosti pa naj plava naprej, kamor hoče; v vrtinec ne sme s teboj.

»Blaž, daj, prevzemi me Mirku, da bo od togote zmlél sam sebe,« je šepetala in me s svojimi že onemoglimi rokami vlekla vase.

»Amalija, ne delaj tega,« sem šepetal tudi jaz, medtem ko sem pustil, da me je vrtinec požiral. »Z življenjem se igraš.«

Amalija mi je dala glavo med dlani.

»Igrajva se skupaj.«

Malinov grm, poln malinovih poljubov, kako čuden je njihov okus. Po smrti diše.